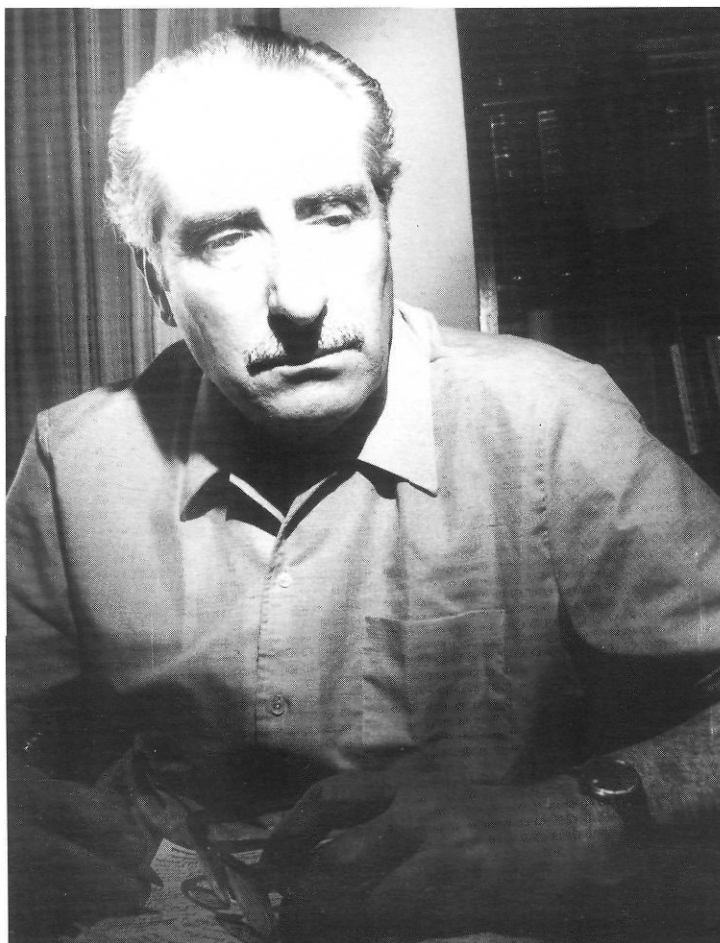

Vergonya de visitar l'absent

per Bartomeu Ribes

La poesía es una expresión integral del hombre de cada tiempo.

Podrá existir o no, pero nunca ser una actividad subalterna.

Antonio Machado

1

La necessitat fa molta companyia a les paraules. Les ganes de dir res, no sovint, però sí alguns cops, ho són tot. Però no val de gaire, amb paraules, buscar la significació d'una incertesa. Què és més incert: un record o una enyorança? Sembla que vivim en temps de soledat, aquí i a tot arreu, servida a granel. La soledat dels nostres dies, ajuda a llegir i a escriure? Escriure i viure són la cara i la creu d'un problema pot-

ser etern: qui necessita escriure, per a viure, és que no en té prou amb la vida, o és que no en sap de fer-se el viu. J. V. Foix, en una prosa del seu *Diari 1918*, dedicada a Gabriel Ferrater, ho corroborava d'aquesta manera: "Només escriu qui no sap viure, en aquests temps de corredisses i llaurar tort".

2

Marià Villangómez fou una persona matinera. El seu gust per congeniar amb les primeres hores del dia, el feu amistançar-se, durant un congrés literari, amb l'esmentat famós poeta i pastisser de Sarrià. Qui podia no ser amic de Villangómez? Compartir el desduni amb Foix, sentir l'admiració més gran per Carles Riba, haver begut a les aigües fresques de Carner,

saber-se reconegut per Espriu, pronunciar amb orgull els noms de Joan Maragall i de Costa i Llobera, fregar totes les arrels que amb el parlar del poble es tornen somnis:

S'inscriu, pur, el poema.
No bellesa encongida.
Torre de cent finestres
que penetren cent brises
i un vol d'ocells escampa.

3

Els llibres de Marià Villangómez, a molts de nosaltres, ben cert, i més d'una vegada, ens han inventat de bell nou. Però mai no ens lliuren d'haver d'aprofundir, encara una mica més, en l'esforç primordial de conèixer el llenguatge, la paraula sentida com a raó necessària, però no suficient, per a viure. Escric en brut i faig gargots amb les lletres que, per motius de claredat argumental se solidifiquen buscant sentit. He deixat de viure, mentre escrivia, o he viscut d'una forma que només és un parany?

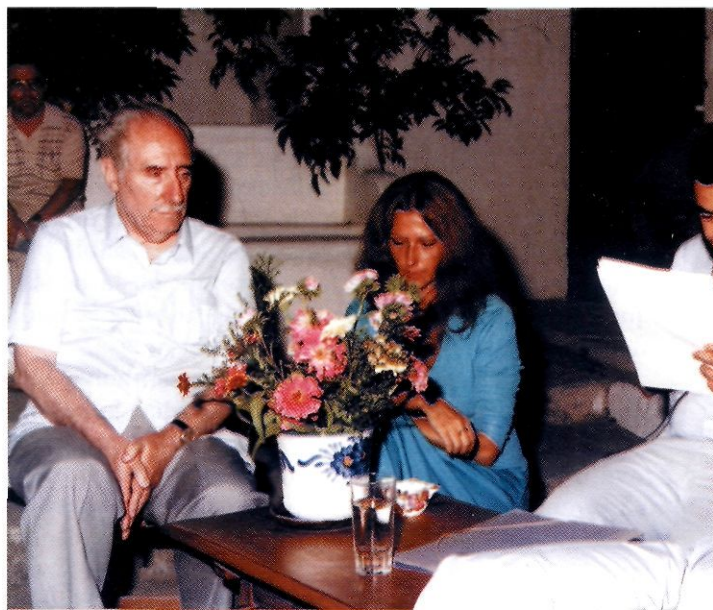
4

Partir des del que és més petit, des del que és molt més petit que res altre. Anar, doncs, cap avall, i buscar més el fons, l'origen, l'embrió primer i tal vegada únic. Dir que la terra i nosaltres encara som el mateix, i això haver de reblar-ho amb uns signes que només s'entenen amb el misteri molt fosc que contenen. Dir aigua, dir amat de l'amada, dir resposta que subjecta l'horitzó a aquest cel que estic veient o que imagino. De totes les paraules, aprendre'n la música, el dibuix, l'excés, l'encert significador.

5

Els carrers teixien la vida encara lenta, adolescent, geomètricament calculada a partir del nostre entusiasme, cada dia reascut com una au fènix, com un foc nou. El passat és d'un color molt més pur que no pas recordable. El passat impressiona i, sovint, fa caure en la desmesura de la mala memòria. A Vila ja hi havia, fa molts anys, cotxes aparcats, motos, bars, algun cine. També hi havia un senyor alt, corpulent, que caminava capficat en el somni d'un monòleg interior que pareixia sempre a punt de rebentar, i que a algun de nosaltres ens esquitxaria, si passàvem pel seu costat en el moment explotador, que de segur s'esdevindria d'un moment a l'altre. Aquell senyor era un escriptor important, deien que molt important, però ara ja no escrivia, havia donat per conclosa la seva obra, la qual, a més, havia estat escrita en català. En una època de rigorosa grisor política i intel·lectual, un home que escrivia en català, i molt bé, a Eivissa, era la confirmació de la nota discordant, era la demostració que es podia pensar i existir en la llengua que parlàvem a ca nostra, encara que no podíem entendre quin miracle feia possible aquell anar con-

tra corrent, aquell vertader xoc existencial, brutal, contra les imposicions absurdes que ens impedié dir-nos, per exemple, com ens deïem, i no pas com ens volien dir alguns i algunes, i totes les circumstàncies que s'agrupaven, que s'agrupen, sota la bandera de la idiotització.

6

Francesc Parcerisas, poeta, traductor, professor, destacava la relació mental i filial que ell establí amb l'autor de *L'any en estampes*. Fou a la presentació d'*El llambreig en la fosca*, i bé crec recordar que aquell dia Parcerisas parlava de Villangómez com d'un pare, com d'un bon pare de tots els seus fills no volguts, que som nosaltres, indiscriminadament. Ell era, per simbologia, el pare que tots busquem, i que, de segur, per lògica, hem perdut, o haurem de perdre. El pare dels nostres mots. El pare que t'ensenya la terra. Un pare que ens mostra el camí i les seves dificultats, les maneres de recorre'l, de fruir-ne. L'impossible somni: l'envit nostre per no aturar-nos, malgrat el cansament.

7

13-V-2002. Ahir es va morir Marià Villangómez. Parlant per telèfon, des de la feina, ho he sabut. Gairebé d'immediat m'ha sortit un petit poema que he titulat "Vida i mort dels poetes":

El vent rebrega l'hora roja
de l'esperança i fuig com foll
camí del mar disbaratat
entre molls, barques i la fosca. ■